

Oponentský posudok
k žiadosti o vymenovanie za profesora
doc. Mgr. Terézie Rončákovej, PhD.

Interdisciplinárne možnosti výskumu vnútri diskurzu mediálnych štúdií, zamerané na analýzu fungovania mediálneho environmentu „in vivo“, vytvárajú priestor pre demonštrovanie funkčnosti dotyku interpretačných a exegetických možností viacerých spoločenských vied – Terézia Rončáková vo svojich výskumoch i vo svojej pedagogickej činnosti dlhodobo demonštruje tieto „haptické predispozície mediálnych štúdií“; tu najmä prostredníctvom bádania v oblasti teórie komunikácie, sociológie, lingvistiky, semiotiky i filozofie.

Na úvod svojho posudku chcem venovať pozornosť pedagogickým aktivitám uchádzačky: dominantnou oblasťou pedagogického pôsobenia doc. Rončákovej na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku (ale aj na iných akademických pracoviskách) je spoluvytváranie a výuka disciplín orientovaných na produkciu textov v prostredí tlačových, elektronických i tzv. nových médií (spravodajské a publicistické žánre, trendy v produkcii tlačových a elektronických médií). Tie uchádzačka rámcuje predmetmi so širším ontologickým a operačným pozadím (predmety v module Teória a dejiny médií, disciplíny orientované na analýzu fungovania slovenskej spisovnej normy v jednotlivých jazykových rovinách v priestore mediálnej produkcie), často pritom s jedinečným, až novátorským vkladom. Príkladom môže byť ukotvenie nových študijných predmetov v ponuke katedry žurnalistiky Filozofickej fakulty Katolíckej univerzity – metodiky žurnalistiky, odborné čítanie a textológia – pri ktorých Rončáková prináša originálnu koncepciu výuky na základe svojich bohatých zahraničných skúseností.

Vnímam aj dôležitú pozíciu uchádzačky pri fungovaní študijného programu žurnalistika na domácom pracovisku: od roku 2012 je Rončáková spolugarantkou tohto študijného programu (od r. 2019 v odbore mediálne a komunikačné štúdiá) na Filozofickej fakulte Katolíckej univerzity v Ružomberku, pravidelne sa ako členka komisie zúčastňuje priebehu štátnych záverečných skúšok prvého a druhého stupňa na pôde domácej univerzity.

Dôležitou súčasťou vedecko-pedagogického profilu uchádzačky je aj jej intenzívna expertízna a posudzovateľská činnosť. Rončáková pravidelne posudzuje návrhy projektov pre schémy APVV a KEGA, rukopisy vedeckých štúdií pre renomované vedecké časopisy v odbore doma i v zahraničí – *Essaches*, *Kome*, *Social Sciences*, *Communication Today*, *Otázky žurnalistiky* a iné periodiká, je autorkou 7 posudkov na dizertačné a 46 posudkov na diplomové práce.

Dôsledné organické prepojenie pedagogickej a vedeckovýskumnej profilácie uchádzačky je zreteľné aj pri pohľade na jej publikačné aktivity a zameranie vedeckého výskumu: v bohatom inventári publikačných výstupov vidím tri ohniská problémov, ktorým Rončáková vo svojich prácach venuje výskumnú pozornosť – tou prvou je identifikácia súčasných trendov pri vytváraní, šírení a recepcii inventára žurnalistických žánrov (tu možno pripomenúť najmä zásadnú vedeckú monografiu *Súčasné žurnalistické žánre* (2016), resp. vysokoškolské učebnice a skriptá *Žurnalistické žánre* (2019, resp. 2011)), ktoré sa stali organickou súčasťou výuky genológie žurnalistických textov na mnohých žurnalistických a mediálnych pracoviskách nielen na Slovensku.

Druhou oblasťou výskumu je analýza možností korelácie náboženského a publicistického environmentu (v užšom slova zmysle štýlu; porov. vedecké monografie *Prienik náboženského a publicistického štýlu I. a II.* (2009, resp. 2010), *Religious Messages in Media* (2011), resp. *Religious Messages in the Media (Mission Impossible?)* (2021) a skriptá *Náboženstvo a médiá. Doterajšie výskumy* (2011).

Tretou oblasťou výskumu Rončákovvej je prehmatávanie operačných možností „mediálneho jazyka“ (autorka s týmto termínom pracuje v širšej, komunikačno-pragmatickej perspektíve) s dôrazom na argumentačné schémy a tzv. topoi v novinárskych prejavoch (tu pripomínam najmä vedeckú monografiu *Mass Media Coverage of Religious Topics Understanding Topoi in Religious and Media Argument* (2012)).

Vedeckovýskumný priestor, ktorý Rončáková týmito ohniskami svojho bádania dlhodobo konštruje, ponúka modernej teórii médií cestu, ktorá, domnievam sa, predstavuje najproduktívnejší smer vývoja mediálneho teoretického diskurzu: od skúmania základných pravidiel konštituovania „mediálneho jazyka“ (čo Rončáková explicitne činí prostredníctvom najmä prehmatávaním trendov vo vývoji mediálnych žánrov) k interpretácii sociokultúrnych dôsledkov, ktoré používanie tohto špecifického kódu prináša pre charakter celej medzilidskej komunikácie (osobitne pri skenovaní dotyku náboženskej a mediálnej sféry života spoločnosti).

Rončáková svojimi vedeckovýskumnými výsledkami dokáže kriticky, teda nezaujate analyzovať možné príčiny ruptúr narúšajúcich korektný vzťah náboženského posolstva a mediálneho jazyka (schopnosť objektívne posudzovať podmienky existencie súčasného stavu problému manifestuje napr. nielen pri kritickej reflexii úrovne komerčných médií na Slovensku, ale aj pri opisovaní procesov budovania embarga na určité témy v mediálnom priestore, ktorý si cirkev istým spôsobom vydobyla (teda v prostredí jej vlastných médií alebo vo vysielacom priestore vo verejnoprávnych médiách), ale aj pri poukazovaní na materiálnu „neatraktivnosť“ pôsobenia profesionálneho žurnalistu v prostredí cirkevných médií.

Za originálne v inventári vedeckovýskumných bádání uchádzačky považujem aj úsilie Rončákovvej identifikovať „argumentačné schémy“, *topoi*, v prácach, ktoré

spomínam vyššie, charakterizované ako *common places* pomáhajúce posudzovať ľudské kvality, postoje a politické a spoločenské správanie; povšimnutiahodná je dôsledná topografia ich distribúcie (Rončákovú zaujímajú nielen pozitívne, negatívne, resp. neutrálne statusy informácií budujúcich posolstvá a *topoi*, ale aj stav prieniku ich obsahov v prostredí cirkevných a sekulárnych médií).

Otázkou do diskusie po inauguračnej prednáške pod názvom *Médiá a náboženstvo alebo médiá AKO náboženstvo?* by mohlo byť skenovanie faktorov situácie (o ktorej Rončáková sama píše vo svojich výskumoch), v ktorej práve zreteľna dichotómia výraznej aktuálnosti, efemérnosti až prchavosti dnešného mediálneho diskurzu a gnómickej diskurzu náboženského prináša pri ich vzájomnom dotyku viaceré komplikácie.

V časti posudku venovaného hodnoteniu vedeckovýskumného profilu uchádzačky o inauguračné konanie nemožno opomenúť aj bohatú a pestrú konferenčnú aktivitu Rončákovú – inaugurantka sa počas svojej doterajšej kariéry aktívne zúčastnila na takmer päťdesiatich vedeckých konferenciách doma i v zahraničí (z toho bolo šesť na pozvanie) a na piatich zahraničných prednáškových pobytoch. Pripomínam ešte v tejto časti posudku, že Rončáková pracovala ako zástupca výskumného tímu v rámci projektu MŤVS a VEGA pod názvom *Použitelnosť mediálneho jazyka na prenášanie iných ako bulvárnych posolstiev*.

Osobitne sa vo svojom posudku potrebujem zmieniť o kvalite vedeckej výchovy, ktorú inaugurantka dlhodobo realizuje v akademickom prostredí: Terézia Rončáková pôsobí ako školiteľka doktorandov na domácej katedre a na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v Prešove, kde takisto vyučuje predmety na doktorandskom stupni programu mediálne štúdiá. Pod jej vedením ukončili doktorandské štúdium piati študenti a študentky (z toho jedna na Prešovskej univerzite). Zdôrazňujem, že ich vedeckú prípravu školiteľka usmerňovala tak, aby doktorandi zvládli náročné kritériá kvality – tu pripomínam dôležitú skutočnosť, že v čase školiteľstva uchádzačky publikovalo jej päť doktorandov a doktorandiek spolu 18 vedeckých kvalitných výstupov doma i v zahraničí.

Dôkazom o všestrannosti pôsobenia Rončákovú v akademickom prostredí sú aj iné odborné aktivity uchádzačky, ktoré v celoslovenskom kontexte pomáhali a pomáhajú konštituovať vitalitu akademického života na slovenských univerzitných pracoviskách orientovaných na výskum mediálnej produkcie – Rončáková spolupôsobila v rokoch 2018 – 2019 ako členka celoslovenskej komisie na prípravu koncepcie a opisu nového študijného odboru Mediálne a komunikačné štúdiá, redigovala ako editorka osem vedeckých zborníkov, ktoré vydala katedra žurnalistiky FF KU.

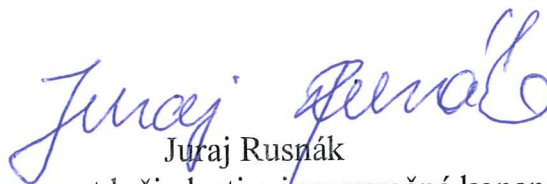
Na základe vyššie uvedených skutočností môžem uzatvárať, že

- doc. Rončáková **spĺňa kritériá** vo všetkých ukazovateľoch a oblastiach potrebných pre vstup do inauguračného konania,
- **vykonáva** vedecko-pedagogickú činnosť v rozsahu určenom kritériami na inauguračné konanie,
- **je** uznávanou vedecko-pedagogickou osobnosťou,
- jej vedecké práce **sú uznávané aj v zahraničí** a že
- **ovplyvnila vývoj odboru** vytvorením vlastnej vedeckej školy.

Vo svojej habilitačnej práci *Vhodnosť mediálneho jazyka na šírenie náboženských posolstiev*, pri ktorej som mal tú česť byť jedným z oponentov, sa Terézia Rončáková odvoláva na tri základné mravné atribúty fungovania modernej žurnalistiky: zodpovednosť, úctu k pravde a orientáciu na dobro. Po takmer pätnástich rokoch vedeckovýskumných, pedagogických, aj celkom neformálnych kontaktov s inaugurantkou si dovoľujem konštatovať, že Rončáková sa týmito vlastnosťami usiluje naplniť aj vlastný príbeh dobrodružstva putovania akademickým prostredím.

V závere svojho posudku môžem teda uzavrieť, že doc. Terézia Rončáková **spĺňa** (a v mnohých dôležitých ukazovateľoch aj **výrazne prekračuje**) kritériá na vymenovanie za profesora schválené Vedeckou radou Katolíckej univerzity v Ružomberku a podmienky na vymenovanie za profesora uvedené v § 5 ods. 2 Vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 246/2019 Z. z. a **odporúčam** inauguračnej komisii a vedeckej rade fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku **predložiť návrh vymenovať za profesora** Vedeckej rade Katolíckej univerzity v Ružomberku podľa vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 246/2019 Z. z.

V Prešove 17. júla 2021

Juraj Rusnák

oponent k žiadosti o inauguračné konanie

KATOLÍCKA UNIVERZITA V RUŽOMBĚRĚKU	
Filozofická fakulta 1	
Došlo dňa: 23. SEP. 2021	Registratúrna značka: C.13
Číslo spisu: FIL/2495/2021	FIL/120/2021/14 RĚT WD
Prílohy: -	Vybavuje: Chylová
Znak hodnoty - lehota uloženia:	A/10